

30.3.2026

Karkkilan kaupunki
Rakennusvalvonta
Valtatie 26 D
03600 Karkkila

Referens - Viite: Lausuntopyyntönnö 2.3.2026

Ärende - Asia: Karkkila, rakennusjärjestysehdotus, valmisteluvaiheen kuuleminen

Länsi-Uudenmaan museolta on pyydetty lausuntoa Karkkilan kaupungin rakennusjärjestysehdotuksesta. Ehdotus on toimitettu lausuntopyynnön liitteenä.

Uusi rakentamislaki on tullut voimaan 1.1.2025 ja kuntien on uudistettava rakennusjärjestyksensä uuden lain mukaiseksi. Karkkilan ympäristölautakunta on päättänyt kokouksessaan 19.2.2026 asettaa nähtäville Karkkilan rakennusjärjestysehdotuksen.

Rakennusjärjestysehdotuksessa kuvaillaan rakennusjärjestyksen tehtävät ja tavoitteet sekä annetaan ohjeita rakentamistavasta, ennakkolausunnoista, rakentamiskohteiden rakentamisesta, erityisiä määräyksiä rakentamisesta asemakaava-alueen ulkopuolelle, ranta-alueilla ja erityisalueilla, kuten arvokkaissa ja suojelluissa ympäristöissä ja kohteissa. Siinä annetaan myös määräyksiä rakentamisen luvanvaraisuudesta, luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamisesta, piha-alueiden rakentamisesta, rakennuksen tai sen osan purkamisesta, yleisistä alueista, rakennustyön aikaisista järjestelyistä ja rakennuskohteen ja ympäristön ylläpidosta.

Museo on tutustunut asiaan ja ottaa siihen kantaa rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja rakennussuojelun sekä arkeologisen kulttuuriperinnön näkökulmista.

Rakennettu kulttuuriympäristö, maisema ja rakennussuojelu

Museo toteaa, että rakennettuun kulttuuriympäristöön, maisemaan ja kaupunkikuvaan sekä rakennusten ja alueiden ominaispiirteisiin ja niiden suojeluun ja historiallisiin arvoihin liittyvät näkökulmat on tuotu esiin ja otettu huomioon useissa eri kohdissa rakennusjärjestysehdotusta. Museo pitää asiaa ilahduttavana ja tärkeänä.

Luvun 7 pykälässä 26.1 *Arvokkaan kulttuuriympäristöalueen ja kohteen määritelmä* kohdassa 7. mainitaan *erikseen määritetyt arvokkaat alueet ja kohteet*. Maininta on esitetty suluissa. Museo pitää tärkeänä kohdan 7. säilyttämistä rakennusjärjestysehdotuksessa, koska kaikki rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti tai maisemallisesti arvokkaat ympäristöt ja kohteet eivät sisälly pykälän kohtiin 1.-6. Mm. haja-asutusalueiden kaavoittamattomilla

30.3.2026

alueilla inventoinnit eivät ole kattavia ja myös kaavoitetuilla alueilla tiedot voivat olla vanhentuneita tai puutteellisia. Etenkin kaikkein vanhimpien mutta usein jo 50-vuotiaiden rakennusten mahdollinen arvo tulisi selvittää. Laadituista inventoinneista puuttuu yleisesti nuorempi 1950-luvun jälkeinen rakennuskanta, jonka suojeluarvoja ei vielä ole arvioitu.

Pykälässä 26.4 *Selvitysvaatimukset* museo suosittaa käyttämään *museoviranomainen*-sanan tilalla ilmausta *alueellinen vastuumuseo (Länsi-Uudenmaan museo)*. Muilta osin määräys museon lausunnon pyytamisestä pykälän 26.1. tarkoittamista alueista ja kohteista on hyvä ja tarpeellinen. Lausuntoa ja neuvontaa voi mielellään matalalla kynnyksellä pyytää muulloinkin, jos herää epäily kohteen tai alueen kulttuurihistoriallisesta arvosta.

Luvussa 8 *Luonnon monimuotoisuus rakentamisessa* on useita hyviä ja kannatettavia määräyksiä, jotka edistävät myös maisemallisten arvojen säilyttämistä. Pykälään 34 *Eryitysmääräykset luonnon monimuotoisuudesta asemakaava-alueiden ulkopuolisilla alueilla* museo suosittaa lisäämään vielä maininnan siitä, että peltomaisemaan rakennettaessa luontaiset pellon ja metsän rajat tulee säilyttää. Luvussa 8 korostetaan ilahduttavasti alueiden luontaisen puu-, pensas- ja muun kasvilajiston suosimista ja luonnonmukaisuuden säilyttämistä. Asiaa voisi korostaa vahvemmin ja kannustaa myös monimuotoisempaan viherpeitteisyyteen nykyisin tavanomaisten lyhyeksi leikattujen nurmikkopihojen sijaan. Tämän tulisi koskea myös yleisiä alueita ja julkista kaupunkitilaa (luku 11).

Lukuun 10 *Rakennuksen tai sen osan purkaminen* museo ehdottaa lisättäväksi, että ensisijaisesti tulee suosia rakennusten korjaamista ja uudelleenkäyttöä purkamisen sijaan.

Museolla ei ole tässä vaiheessa muuta kommentoitavaa rakennetun kulttuuriympäristön, rakennussuojelun tai maiseman näkökulmista.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta museo toteaa, että rakennusjärjestysehdotuksen luvun 7 pykälässä 26 *Arvokkaat ja suojellut ympäristöt ja kohteet* ja muuallakaan ehdotuksessa ei mainita arkeologista kulttuuriperintöä. Rakentamisessa ja maankäytössä huomioon otettavaan arkeologiseen kulttuuriperintöön sisältyvät muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitetut kiinteät muinaisjäännekset sekä muut kulttuuriperintökohteet, jotka eivät ole muinaismuistolailla rauhoitettuja mutta joita suojellaan niiden historiallisen merkityksen vuoksi. Muu kulttuuriperintökohde -nimitys korvautuu lähivuosina nimityksellä "muu arkeologinen kohde".

Kiinteiden muinaisjäänneiden päälle rakentaminen on lähtökohtaisesti kiellettyä muinaismuistolain 1 §:n perusteella. Kiinteät muinaisjäännekset voivat sijaita rakennusjärjestysehdotuksessa erityisalueiksi määritellyillä alueilla tai niiden ulkopuolella. Mikäli kiinteistöllä tai rakennuspaikan läheisyydessä on kiinteä muinaisjäänne tai muu

30.3.2026

arkeologinen kohde, asiasta tulee pyytää Länsi-Uudenmaan museolta lausunto myös arkeologisen kulttuuriperinnön osalta. Museolain (314/2019) astuttua voimaan vuonna 2020 alueelliset vastuumuseot ovat toimineet Museoviraston sijaan alueellisina arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijoina, jotka antavat muun muassa lausuntoja, osallistuvat asiantuntijana viranomaisneuvotteluihin ja antavat neuvontaa.

Rakentamista suunniteltaessa on hyvä ottaa huomioon myös arkeologisten kohteiden läheisyys tai näkyminen maisemassa. Erityisen tärkeää kiinteiden muinaisjäännösten ottaminen huomioon rakentamis- ja maankäyttösuunnitelmissa on silloin, kun on kyse valtakunnallisesti merkittävistä arkeologisista alueista eli ns. VARK-alueista, joiden ympäristö ja maisema tukevat kohteen ymmärtämistä. VARK-alueet muodostavat ajallisesti, alueellisesti ja muinaisjäännöstyypeittäin kattavan kuvan maamme arkeologisesta kulttuuriperinnöstä. Valtioneuvosto hyväksyi VARK-inventoinnin RKY- ja VAMA-inventointien rinnalle valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamaksi inventoinniksi 7.11.2024. Karkkilassa VARK-alueita on kaksi: **Ala-Paastonjärvi** (tunnus Museoviraston ylläpitämässä muinaisjäännösrekisterissä 1000005738), historiallisen ajan viljelyröykkiöalue, ja **Kulosuonmäki** (1000013183), historiallisen ajan rautakaivos.

Rakennusjärjestysehdotuksen luvun 7 pykälässä 26.4 on mainittu selvitysvelvollisuudesta: *Rakennettaessa uudis- tai lisärakennus sellaiselle tontille, jonka asemakaava on ollut voimassa yli 13 vuotta, on selvitettävä tontin mahdolliset kulttuuriarvot.* Museo huomauttaa, että arkeologisen kulttuuriperinnön olemassaolo rakentamisaikassa tai sen läheisyydessä on aina tarkastettava Museoviraston aineistoista, olipa asemakaava minkä ikäinen hyvänsä. Asemakaavan nuori ikä ei ole tae siitä, että siinä olevat kiinteitä muinaisjäännöksiä koskevat merkinnät ovat ajan tasalla. Alueille tai kiinteistöille, joille rakentamista suunnitellaan, voi myös kaavan vahvistamisen jälkeen tulla kiinteitä muinaisjäännöksiä, kun esimerkiksi historiallisten lähteiden perusteella tunnettuja mahdollisia muinaisjäännöksiä, laserkeilausaineistosta tunnistettuja havaintokohteita tai muinaismuistolain 16 §:n tarkoittamien irtainten muinaisesineiden löytöpaikkoja tutkitaan. Muun muassa metallinetsintötoiminta voi muuttaa nopeasti käsitystä eri alueiden tai kiinteistöjen arkeologisesta kulttuuriperinnöstä ja lailla rauhoitetuista kiinteistä muinaisjäännöksistä. Kiinteät muinaisjäännökset ovat löytyessään automaattisesti rauhoitettuja muinaismuistolain 14 §:n perusteella.

Arkeologista kulttuuriperintöä koskevissa asioissa yhteyshenkilönne Länsi-Uudenmaan museolla on arkeologi Tanja Ranta (puh. 019 289 2527, tanja.ranta@raseborg.fi).

Lisätietoa arkeologisesta kulttuuriperinnöstä:

Kulttuuriympäristön palveluikkuna:

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_default.aspx

30.3.2026

VARK-alueet Suomessa:

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/VARKL/asp/v_default.aspx

Karkkilan VARK-alueet:

Ala-Paastonjärvi:

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/VARKL/asp/v_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1000005738

Kulosuonmäki:

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/VARKL/asp/v_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1000013183

VARK-inventointi:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/valtakunnallisesti-merkittavat-arkeologiset-kohteet-vark>

VARK-inventoinnin vaikutukset maankäyttöön ja ympäristöön:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/valtakunnallisesti-merkittavat-arkeologiset-kohteet-vark/vaikutukset-maankayttoon>

Museoviraston paikkatietoaineistot, mm. WMS- ja WFS-rajapintojen osoitteet:

<https://www.museovirasto.fi/fi/palvelut-ja-ohjeet/tietojarjestelmat/kulttuuriympariston-tietojarjestelmat/kulttuuriympaeristoen-paikkatietoaineistot>

Lassi Patokorpi

Museonjohtaja, Länsi-Uudenmaan museo

Beredare - Valmistelijat: Tellervo Saukoniemi, rakennustutkija, Länsi-Uudenmaan museo
Tanja Ranta, arkeologi, Länsi-Uudenmaan museo

För kännedom - Tiedoksi: Museovirasto, Kulttuuriympäristöpalvelut
Lupa- ja valvontavirasto
Uudenmaan elinvoimakeskus
Karkkilan kaupunki, Petri livari

Bilagor - Liitteet

Dokumentet har signerats elektroniskt i ärendehanteringssystemet. Underskriftens riktighet kan verifieras i registraturen.

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti asianhallintajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi tarkistaa kirjaamosta.

Elektronisk underskrift - Sähköinen allekirjoitus

30.3.2026 Lassi Patokorpi, museichef - museonjohtaja

30.3.2026